

Державний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Забезпечення сталого економічного зростання аграрного підприємства

(за матеріалами СТОВ «ДРУЖБА НОВА», смт. Варва, Прилуцький р-н, Чернігівська обл.)

Студента 2 курсу 1м-2 групи,
спеціальність 051 «Економіка»,
освітня програма «Агробізнес»

Хотіна Андрія
Анатолійовича

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

Трубей Оксана
Миколаївна

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук,
професор

Танклевська Наталія
Станіславівна

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВА АГРОБІЗНЕСУ	6
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СТОВ «ДРУЖБА- НОВА».....	17
2.1 Діагностика зовнішніх факторів економічної діяльності СТОВ «Дружба-Нова»...17	
2.2 Аналіз показників фінансово-господарської діяльності СТОВ «Дружба-Нова»...27	
2.3 Параметричні характеристики сталого економічного розвитку СТОВ «Дружба- Нова».....	32
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОГРАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ СТОВ «ДРУЖБА-НОВА».....	39
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ.....	53

ВСТУП

Сучасні умови розвитку фінансово-господарської діяльності підприємства спрямовують управління цими процесами за цільовою функцією забезпечення сталого економічного зростання. Особливо актуальною стає ця тематика у сфері агробізнесу, де збереження природних ресурсів та економічне зростання підприємства є ключовими факторами успішної діяльності.

Ця випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню питання забезпечення сталого економічного зростання на прикладі підприємства агробізнесу СТОВ «Дружба-Нова». Не зважаючи на кризисні економічні процеси, які спровоковані надзвичайними подіями воєнного характеру, вся система управління економічним розвитком країни як на рівні макроекономічних досягнень так і на рівні кожного суб'єкту господарування за сучасними інструментами цілепокладання спрямовується на забезпечення темпів сталого економічного зростання, що відповідають європейським і світовим критеріям розвинутості і формування потужного ринкового потенціалу.

Дуже важливою настановою такого роду досліджень є формування відповідної теоретичної моделі управління цими процесами, систематизація інструментів методів напрямів забезпечення її реалізації в практичній діяльності реально функціонуючих суб'єктів господарування в тому числі і в агробізнесі.

Теоретичним та методологічним аспектам визначення сутності забезпечення сталого економічного зростання було присвячено ряд наукових праць, зокрема таких відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, як: Бурик З. М., Квятковська Л. А., Шпортко А. М., Крейцева Г. В., Степаненко Т.О., Погорелов Ю. С., Д., Шашина М. В., Мосійчук Д. О.

Проте не зважаючи на потужний теоретичний базис потребують подальшого поглиблення та адаптації до практичної діяльності суб'єктів господарування, особливо в сфері агробізнесу, основних теоретичних ідей та практичного

інструментарію сталого економічного розвитку, що і обумовило актуальність досліджень цих питань у форматі виконання ВКР за цією темою.

Метою виконання випускної кваліфікаційної роботи є розробка напрямів забезпечення сталого економічного зростання підприємства СТОВ «Дружба-Нова» на перспективний період.

Для досягнення мети поставлені такі завдання:

- розкрити теоретичні засади формування сталого економічного зростання підприємства агробізнесу;
- проаналізувати показники економічного зростання агросектору національної економіки;
- встановити основні тенденції зміни показників фінансово-господарської діяльності СТОВ «Дружба-Нова» ;
- оцінити показники динаміки розвитку процесів економічного зростання СТОВ «Дружба-Нова» та впливу факторів їх зміни;
- обґрунтувати програму забезпечення сталого економічного зростання підприємства СТОВ «Дружба-Нова» на плановий період.

Об'єктом дослідження є процеси забезпечення сталого економічного зростання аграрного підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та механізми дослідження й планування параметрів сталого економічного зростання підприємства в сфері агробізнесу.

Емпіричною базою дослідження виступають матеріали фінансової, статистичної та управлінської звітності фермерського господарства СТОВ «Дружба-Нова», що спеціалізується на вирощуванні сільськогосподарських культур та рослин.

У ході написання випускної кваліфікаційної роботи було використано наступні загальнонаукові *методи*: теоретичні (абстрагування, методи аналізу, синтезу, порівняння, статистичний метод, метод узагальнення), емпіричні (порівняння, опис та спостереження тощо). Для представлення результатів аналізу та планування

застосовано табличний та графічний метод. Аналітичні розрахунки здійснювались за допомогою пакету EXCEL.

Інформаційною та методологічною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, з питань сталого економічного розвитку підприємств, матеріали Державної служби статистики України, інших статистичних оглядових і аналітичних публічних видань, матеріали фінансової та статистичної звітності підприємства та його управлінського обліку, інтернет-ресурси, тощо.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження була опублікована наукова стаття «Функціонування вітчизняного ринку зернових культур в умовах воєнного стану» у збірнику «Економіка і фінанси бізнесу»: зб. наук. ст. студ. денної та заочної форми навчання / відп. ред. Г. В. Блакита. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023.

Практичне значення цієї випускної кваліфікаційної роботи полягає у розробці рекомендацій для забезпечення сталого економічного зростання СТОВ «Дружба-Нова» шляхом зміцнення економічної, соціальної та екологічної стійкості підприємства.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел й додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВА АГРОБІЗНЕСУ

У ході світового господарського розвитку, аграрна сфера відіграє важливу роль як системо-утворюючий фактор економічного прогресу. У сучасних умовах економічної системи, аграрний сектор не тільки не втрачає своєї актуальності, але і відкриває нові можливості для якісного розвитку. В цьому контексті ключову роль відіграє сталий економічний розвиток.

В економічній структурі України, аграрний сектор є фундаментальною складовою, яка має визначальний вплив на продуктивність економіки країни і регіонів, на життєвий рівень населення та на національну продовольчу безпеку. Аграрний сектор відіграє суттєву роль у загальній економічній структурі країни. Він приносить приблизно 8-9% до загального бюджету України та сприяє розвитку інших галузей, які використовують аграрну продукцію як важливий джерело сировини. Важливість аграрного сектору для національної економіки підкреслюється його роллю у товарній структурі експорту, де він посідає друге місце [1].

За таких умов, агропідприємці все більше звертають увагу на сталий розвиток своїх підприємств та програми, що сприяють досягненню сталості. Це дозволяє агропідприємствам отримати конкурентні переваги на ринку і реалізувати планові заходи з ефективного використання ресурсів та покращення діяльності на основі економічних, екологічних та соціальних принципів сталого розвитку. Забезпечення сталості стає пріоритетною метою для агропідприємств в Україні, які прагнуть до підвищення прибутковості, а також поліпшення соціальних умов, ефективного використання ресурсів та збереження навколишнього середовища шляхом впровадження безвідходного підходу в бізнес-процесах.

Формування сталого економічного зростання підприємств агробізнесу вимагає врахування специфічних особливостей цієї галузі, таких як залежність від природних умов, висока конкуренція та нестабільність ринкових умов.

Теоретичні засади, які можуть бути використані для формування сталого економічного зростання підприємств агробізнесу можуть полягати в наступних положеннях:

1. Системний підхід. Застосування системного підходу до управління підприємством, що включає в себе всі аспекти виробництва, від сільськогосподарської діяльності до управління ресурсами та взаємодії з економічним середовищем.

2. Інновації та дослідження. Впровадження новітніх технологій та методів виробництва для збільшення продуктивності та зменшення впливу на природу. Проведення досліджень щодо вдосконалення сортів, методів обробітку та систем управління господарством.

3. Сталість та охорона навколишнього середовища. Зменшення негативного впливу на навколишнє середовище шляхом ефективного використання ресурсів, переробки відходів та впровадження екологічно чистих технологій.

4. Ланцюжок вартості та вертикальна інтеграція. Розвиток вертикальної інтеграції у сільському господарстві, що включає в себе вирощування, переробку та збут продукції, для оптимізації вартості та підвищення ефективності бізнесу.

5. Розвиток людських ресурсів. Інвестування у навчання та розвиток персоналу для підвищення кваліфікації та підтримки інновацій у виробництві.

6. Формування інституційної сприйнятливості. Створення сприятливого законодавчого та інституційного середовища для розвитку агробізнесу, включаючи підтримку малих та середніх сільськогосподарських підприємств.

7. Ризик-менеджмент. Впровадження системи управління ризиками для прогнозування та управління фінансовими, екологічними та соціальними ризиками.

8. Стабільні ринки та партнерство. Розробка стабільних ринків збуту через довгострокові контракти та партнерства з іншими суб'єктами господарювання.

Ці теоретичні засади можна інтегрувати в стратегії підприємств агробізнесу, щоб забезпечити їх стале економічне зростання, зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та сприяти сталому розвитку галузі.

Сучасний світ вимагає нових підходів до сталого розвитку, що передбачає комплексне врахування економічних, соціальних і екологічних аспектів у прийнятті рішень. На жаль, в даний час існує недостатньо досліджень, що пропонують методологічний підхід до забезпечення сталого розвитку агропідприємств, зокрема враховуючи фактори впливу навколишнього середовища.

Підходячи до аналізу сталого розвитку в цілому, можна описати його як процес перехідної еволюції системи розвитку на більш якісний рівень. Характеристики сталого розвитку підприємства ґрунтуються на обмежених можливостях його розвитку та нарівні збереження балансу сталості. Науковець з України, Ю.С. Погорелов, акцентує увагу на суперечності цих концепцій, стверджуючи, що розвиток підприємства порушує його рівновагу через коливання, що призводять до нестабільності підприємства [2].

Проте варто відзначити, що компанії потребують механізму регулювання, який чітко визначає динамічну рівновагу, а не статичну, щоб забезпечити ефективну функціонуючу систему у майбутньому. Процес розвитку підприємства характеризується динамічною стійкістю економічного процесу, який неперервно змінюється в напрямку поліпшення, з метою ведення компанії на абсолютно новий якісний рівень діяльності. Виходячи з цього, системи повинні не лише змінюватися кількісно, але й розвиватися, щоб забезпечити ефективне функціонування у майбутньому.

Постійна зміна траєкторії руху системи відбувається протягом усього життєвого циклу підприємства, що відображає зміну стану системи з плином часу. Така зміна траєкторії системи з одного напрямку функціонування до іншого є результатом динамічної рівноваги, що встановлює систему на новий рівень розвитку. З іншого боку, у контексті сталого розвитку розуміння розвитку

підприємства передбачає якісні зміни в структурі та режимі роботи системи, тоді як поняття росту системи відноситься лише до кількісних змін значень параметрів цієї системи. Однак у процесі розвитку системи можуть змінюватися не тільки її структура та механізм роботи, але також види діяльності та темпи зростання [2].

Під час аналізу наукових досліджень, можна виділити п'ять основних підходів, що використовуються для визначення сутності стійкості розвитку підприємства в економіці сучасності (рис. 1.1).

Рис.1.1. Сучасні наукові підходи до визначення поняття «стійкість розвитку підприємства»

Джерело: розроблено на основі [3].

Перший підхід використовує термін «*steady state*» (стійкий стан, стан стаціонарної стійкості), який був запропонований Р. Солоу і відображає умови динамічної рівноваги економічної системи [4].

Багато вчених використовують поняття стійкого стану та рівноваги при дослідженні «економічної стійкості». Важливо відзначити, що термін «стійкість» характеризує процес, пов'язаний з рівновагою, але не зводиться до неї.

Другий підхід, який застосовують більшість зарубіжних та вітчизняних дослідників, пов'язаний з фінансовим станом підприємства. Фінансова стійкість, за цим підходом, формується завдяки стабільному отриманню прибутку підприємством, що забезпечує можливості для ефективного розпорядження грошовими коштами і сприяє регулярності та надійності процесів матеріально-технічного постачання, виробництва та реалізації продукції. Проте, в Україні багато підприємств працюють зі збитками, але не є банкрутами і продовжують свою діяльність. Тому вважається, що фінансова стійкість, хоча є важливим аспектом економічної стійкості, не є єдиним і загальноприйнятим критерієм.

Під час оцінювання економічної стійкості системи існує *третій підхід*, який базується на концепції сталого розвитку («sustainable development»). Засновницею наукового тлумачення сталого розвитку є Г.Х. Брундтланд, яка у 1987 році у своїй доповіді Міжнародній комісії з навколишнього середовища і розвитку, проведеної в Ріо-де-Жанейро, визначила його як «задоволення потреб теперішнього покоління, при якому не підривається здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби» [3]. Ця концепція застосовується до всієї планети в цілому, окремих країн, регіонів і різних видів господарської діяльності. Нова стратегія розвитку суспільства базується на пріоритетах майбутнього і може бути охарактеризована як стратегія гармонійного розвитку цивілізації (і країни) з урахуванням збереження довкілля. Цей науковий висновок є підтвердженим авторитетними вченими з усього світу й залишається актуальним до сьогодні.

Відповідно до положень Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», сталий розвиток визначається, як «такий розвиток суспільства, при якому задоволення потреб нинішніх поколінь не ставить під загрозу можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби, для чого необхідне узгодження екологічних, економічних та соціальних складових розвитку» [5]. Це визначення є основним і авторитетним, оскільки багато тлумачень терміну «стійкий розвиток» ґрунтуються на ньому.

У рамках четвертого підходу акцентується увага на використанні динамічної рівноваги системи та досягненні її ефективного розвитку, що підтримує стійкий позитивний економічний зріст. У цій концепції виникає сприйняття «розвитку» як синонімічного з «ростом» та «зростанням», що лише підкреслює кількісне збільшення соціально-економічних характеристик, а не їх якісне покращення.

Аналіз інтерпретацій поняття стійкості за теорією систем, вказує на доцільність розглядати концепцію «стійкості розвитку підприємства» у контексті п'ятого підходу, з урахуванням зовнішніх обмежень та потенціалу підприємства. Ключовим фактором успішності є здатність підприємства ефективно використовувати свій потенціал для створення механізмів адаптації до змін у зовнішньому середовищі, що визначає його здатність до тривалого ефективного функціонування та досягнення якісних зрушень. Погляди Рахнянської О.П. доповнюють дане визначення, зауважуючи, що в процесі стійкого розвитку зміни посилюють як теперішній, так і майбутній потенціал підприємства [3]. Взаємозв'язок між розвитком підприємства та його потенціалом, як вказує Погорелов Ю.С. [2], виявляється в антагоністичному співвідношенні на короткостроковий період, оскільки розвиток потребує перехід системи у нестабільний стан, споживання певних ресурсів та можливостей, тоді як потенціал підприємства вимагає збільшення ресурсів та можливостей. Однак, на довгостроковий період розвиток підприємства сприяє зміцненню його потенціалу, а міцний потенціал створює сприятливі умови для подальшого росту.

Таким чином, поняття сталого економічного розвитку агропідприємства тісно пов'язане з його потенціалом, оскільки сам обсяг набутого потенціалу та можливості його розширення є основою для відновлення стану збалансованого функціонування підприємства у процесі розвитку. Це означає усвідомлене і направлене на досягнення змін бажання, яке перетворюється на активні трансформації з метою повної реалізації місії системи. Таким чином, енергія змін

на кожному етапі розвитку підприємства або його окремих систем може мати різну інтенсивність, що залежить від обсягу набутого потенціалу системи для здійснення якісного зростання та об'єктивних резервів посилення потенціалу для забезпечення стійкості та рівноваги підприємства протягом його розвитку.

Стратегія сталого розвитку підприємства базується на гармонійному поєднанні та збалансуванні трьох ключових складових діяльності кожного суб'єкта:

- Економічна компонента відображається у досягненні зростання показників та індексів економічної ефективності шляхом оптимізації бізнес-процесів та раціонального використання природних ресурсів.

- Екологічна складова фокусується на забезпеченні цілісності та збереженні біологічних та фізичних природних систем шляхом створення екологічно стабільних виробничих процесів та виконання корпоративної та соціальної відповідальності.

- Соціальна складова передбачає визнання можливих проблем в управлінні персоналом та розвитку якісної системи, що спрямована на підтримку соціальної та культурної стабільності на підприємстві [4].

На нашу думку у 2022 році, внаслідок військової агресії росії на території України, для всіх стала абсолютно очевидною четверта складова, що визначає стратегію сталого розвитку підприємства - політична. Політична компонента набула критичної ваги для забезпечення стійкості та успішного функціонування підприємства в умовах нестабільності та ризику. Вона включає в себе ретельний аналіз політичного оточення, розробку стратегій взаємодії з владними структурами та прийняття рішень, спрямованих на збереження корпоративної цілісності та діяльності підприємства в умовах глобальних змін та неспокою на міжнародній арені. Ця четверта складова, політична, стала невід'ємною частиною стратегії сталого розвитку, визначаючи необхідність адаптації та реагування на зміни в геополітичному середовищі для забезпечення довгострокового успіху підприємства.

Всі складові утворюють інтегровану стратегію, яка дозволяє підприємству досягати сталого розвитку, забезпечуючи успішну економічну діяльність, збереження природних ресурсів та підтримку соціальної добробуту. Цей комплексний підхід є важливою складовою успіху сучасного підприємства, орієнтованого на досягнення високих стандартів у всіх аспектах своєї діяльності.

Сучасна оцінка сталого розвитку на підприємстві передбачає аналіз різних показників, які відображають різні аспекти діяльності та вказують на області, де можливі відставання в контексті сталого розвитку. Виявлення таких областей є важливим кроком для більшості компаній, оскільки дозволяє спрямувати увагу та ресурси на поліпшення стану економічних, соціальних та екологічних аспектів.

Хоча багато підприємств вкладають більше зусиль у вдосконалення економічних показників, ніж у соціальні, екологічні та політичні у сучасних умовах все більше усвідомлюється важливість балансу між цими чотирма аспектами.

Розуміння та урахування цієї необхідності стає все більш поширеним серед сучасних компаній, що дозволяє їм розвиватися в напрямку сталості та стабільності, враховуючи не лише економічні показники, а й соціальні та екологічні фактори надано у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Основні показники складових сталого розвитку підприємства

Економічна складова	Соціальна складова	Екологічна складова	Політична складова
<ul style="list-style-type: none"> - Приріст обсягів продажу продукції, % - Рентабельність продукції, % - Введення інновацій, % - Оновлення асортименту продукції, % 	<ul style="list-style-type: none"> - Частка прибутку спрямована на соціальні заходи для працівників, % - Кількість працівників, які пройшли навчання на підвищення кваліфікації, % 	<ul style="list-style-type: none"> - Матеріаломісткість виробництва продукції, % - Зменшення витрат електроенергії та води на виробництво продукції, % - Збільшення безвідходності виробництва, % 	<ul style="list-style-type: none"> - Взаємодія з урядовими органами - Взаємодія з міжнародними партнерами та організаціями - залучення співробітників до громадських організацій та інших ініціатив

Джерело: розроблено на основі [5]

Оцінка сталого розвитку підприємства відбувається в умовах невизначеності, що впливає на його функціонування та розвиток. Динамічний характер сталого розвитку підприємства проявляється у безперервних змінах, спрямованих на його удосконалення та перехід на новий, якісно вищий рівень діяльності. Внутрішнє середовище компанії, яке має потенціал для ефективного функціонування, може також стати джерелом проблем, якщо не враховується весь спектр необхідних функцій. Не менш важливим є зовнішнє середовище, в якому діє підприємство. Фактори зовнішнього середовища взаємозв'язані і впливають один на одного залежно від сили впливу. Зовнішнє середовище надає підприємству ресурси для розвитку, що доповнюють його внутрішній потенціал. Характеристика внутрішніх і зовнішніх факторів розвитку підприємства для досягнення сталого розвитку подана у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

**Внутрішні і зовнішні фактори розвитку підприємства
для досягнення сталого розвитку**

ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ	
ЕКОНОМІЧНІ	Включають рівень попиту, стабільність валютної системи, податковий тягар, доступність та вартість ресурсів.
РИНКОВІ	Відображають ємність та динаміку ринку, а також рівень конкуренції.
ПОЛІТИЧНІ	Враховують відкритість та простоту доступу до зарубіжних ринків та позитивні демографічні тенденції.
ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ	
ОПЕРАЦІЙНІ	Включають рівень технічного та технологічного розвитку, структуру витрат, ефективний маркетинг, структуру поточних витрат, рівень використання основних фондів, рівень страхових запасів та асортимент продукції.
УПРАВЛІНСЬКІ	Враховують наявність ефективної стратегії розвитку, управління ризиками, стратегію управління ресурсами та розвитку персоналу, а також використання інформаційних технологій
ФІНАНСОВІ	Включають розроблену інвестиційну стратегію, структуру ліквідних активів, рентабельність власного капіталу та управління фінансовими ризиками.

Джерело: розроблено на основі [6]

Для оцінки комплексного стану підприємства та його орієнтації на сталий розвиток варто виділити основні етапи такого дослідження. У таблиці 1.3 наведено узагальнені характеристики компонентів стійкого розвитку підприємства [4].

Індексом сталого розвитку розглядається комплексна оцінка, яка враховує всі чотири аспекти сталого розвитку та, таким чином, відображає взаємозв'язок між невід'ємними галузями розвитку підприємства – економічною, екологічною, соціальною та політичною.

Таблиця 1.3.

Компоненти стійкого розвитку підприємства

Клас стійкості	Значення показника стійкості	Елементи стійкості	Опис
Абсолютний	$0,9 < I_{sd} < 1$	Економічний	Високоєфективний стан економіки
		Екологічний	Вирішені усі аспекти, пов'язані із збереженням природи і впливом на довкілля
		Соціальний	Персонал належним чином забезпечений стійкими рівнями оплати праці, створені оптимальні умови для праці
		Політичний	Високий рівень взаємодії з урядовими органами та іноземними партнерами
Середній	$0,6 < I_{sd} < 0,8$	Економічний	Економічний стан визначається постійною стійкістю в техніко-економічних показниках
		Екологічний	Визначається розміром оплати за вплив на навколишнє середовище в межах встановлених нормативів
		Соціальний	Усі аспекти стосовно соціальної захищеності та підтримки персоналу вирішені.
		Політичний	Стабільна комунікація з органами місцевого управління
Нестійкий	$0,3 < I_{sd} < 0,5$	Економічний	Нестабільні значення показників
		Екологічний	Забезпечується погано
		Соціальний	Соціальна захищеність персоналу відсутня
		Політичний	Відсутні зв'язки з урядовими органами та партнерами

Кризовий	$I_{sd} < 0,2$	Економічний	Випуск продукції нерегулярний і не здійснюється збут раніше виробленої продукції
		Соціальний	Значне скорочення робочих місць і висока заборгованість із заробітної плати
		Політичний	Негативні відносини з органами місцевого управління Збитки пов'язані із війною

Джерело: розроблено на основі [7]

Так, першим етапом є проведення об'єктивного аналізу та розрахунку індикатора сталого розвитку:

$$I_{sd} = I_{ec} + I_e + I_s \quad (1.1)$$

I_{sd} – це показник сталого розвитку підприємства;

I_{ec} , I_e , I_s – це показники сталого розвитку в економічній, екологічній та соціальній сферах діяльності підприємства відповідно;

$$I_{ec} = K_i * I_e = K_y * I_s = K_j \quad (1.2)$$

K_i , K_j , K_y - коефіцієнти вагомості для економічної, соціальної та екологічної сфер підприємства.

Таким чином, загальну категорію «сталий розвиток» можна розглядати як неперервний процес, спрямований на забезпечення економічної ефективності підприємства та підвищення відповідальності перед партнерами і замовниками. Він також передбачає прийняття заходів для збереження природи та покращення якості життя нинішнього покоління і майбутніх нащадків.

Основна ідея стійкого розвитку полягає в відмові від концепції безконтрольного споживання. Це передбачає пошук взаємозв'язку між економічним, соціальним екологічним та політичним розвитком, який би забезпечив раціональне та ефективне використання цих ресурсів, сприяючи при цьому покращенню якості життя. Умова досягнення стійкого розвитку підприємства знаходить своє відображення в досягненні систем цілей на основі послідовної реалізації принципів відповідальності перед суспільством.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СТОВ «ДРУЖБА-НОВА»

2.1. Діагностика зовнішніх факторів економічної діяльності СТОВ «ДРУЖБА-НОВА»

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дружба-Нова» здійснює свою господарську діяльність на ринку зерна та зернових культур та є юридичною особою, яка проводить свою діяльність у відповідності до законодавства України [8]. Основними видами економічної діяльності є:

- Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур;
- Надання послуг в рослинництві.

Юридична адреса підприємства: 17600, Чернігівська обл., Прилуцький р-н, смт Варва вул. Комарова, буд 59. Середньооблікова чисельність працівників СТОВ «Дружба-Нова» у 2022 році - 2049 осіб. Організаційна структура СТОВ «Дружба-Нова» подана на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Організаційна структура СТОВ «Дружба-Нова»

Організаційна структура СТОВ «Дружба-Нова» поділяється на 4 відділи: центральне регіональне управління, північне регіональне управління, східне регіональне управління та сумське регіональне управління.

Кожний відділ управління містить в собі підрозділи, наприклад такі основні як: відділ охорони праці, юридичний відділ, відділ безпеки, служба логістики та відділ персоналу.

Відділ охорони праці є важливою частиною будь-якої організації і відповідає за забезпечення безпеки та здоров'я працівників на робочому місці.

Юридичний відділ є ключовою складовою будь-якої серйозної організації і виконує важливі функції, пов'язані з правовою підтримкою та дотриманням законності в усіх аспектах діяльності компанії.

Відділ безпеки в організації відповідає за забезпечення безпеки працівників, клієнтів та активів компанії.

Служба логістики в організації відіграє ключову роль у керуванні рухом та зберіганням товарів, матеріалів і інших ресурсів.

Відділ персоналу (кадрова служба) є однією з найважливіших частин будь-якої організації, оскільки він відповідає за управління людськими ресурсами.

Свою діяльність компанія проводить на території Чернігівської, Сумської та Полтавської областей України. Розподіл території на карті по регіональних управліннях.

В компанії випробувано та впроваджено цілий ряд інноваційних елементів точного землеробства, зокрема:

- Сучасні технології обстеження ґрунту;
- Використання ГІС – систем;
- Технологія змінного висіву насіння та диференційованого внесення добрив;
- Контроль погодних умов на полях та інше.

Відтак елементами точного землеробства охоплено 95% оброблюваних площ.

Ключовими цінностями компанії є:

- Фінансова стабільність та стійка ділова репутація;
- Стратегічний системний менеджмент;
- Ефективне управління бізнес-процесами, активами та ресурсами;
- Впровадження змін та інновацій;
- Сталий розвиток та соціальна відповідальність в регіонах присутності.

На виробничу діяльність СТОВ «Дружба-Нова» впливають зовнішні та внутрішні ризики.

До зовнішніх ризиків відносимо два головних:

1. Погодні умови.
2. Економічна політика держави. Наявність державних програм розвитку сільськогосподарського виробництва у великій мірі впливає на рівень прибутку.
3. Демографічна ситуація в регіоні. Вказаний фактор впливає на наявність кваліфікованих робітників необхідних для забезпечення виробничих процесів. Зниження впливу даного фактору на підприємство буде досягнуто шляхом створення значно кращих умов праці в порівнянні з конкурентами.

Основну увагу в короткостроковій перспективі планується приділити внутрішнім ризикам, на які підприємство може безпосередньо впливати, це:

- виробничий потенціал;
- рівень спеціалізації;
- технологічна оснащеність;
- рівень продуктивності праці.

Внутрішні ризики – це виробничі ризики. Виробничий ризик зумовлюється можливим зменшенням обсягів виробництва продукції через несприятливі погодні умови, стихійні лиха, внаслідок чого підприємство не зможе отримати запланований прибуток.

Ринковий ризик пов'язаний із зниженням цін на продукцію. Зниження цін може відбутись у випадку, якщо основний споживач на ринку

знизить закупівельні ціни, пропозиція продукції на ринку перевищуватиме попит, та з 11 певних причин знизиться обсяг попиту на продукцію.

Підприємство частково знижує вплив ринкового ризику шляхом укладення форвардних договорів із споживачами продукції, в якому визначена ціна купівлі впродовж року.

Передові технології агровиробництва дозволяють певною мірою пом'якшити ризики, пов'язані з погодними умовами.

Функціонування підприємства на ринку зернових культур та його економічна стабільність наразі суттєво залежить від політичних факторів спричинених війною.

Аграрний сектор зазнав суттєвих втрат унаслідок повномасштабної війни рф проти України. За оцінкою Мінагрополітики України та Київської школи економіки, загальна сума втрат, завданих сільськогосподарській галузі внаслідок широкомасштабного російського вторгнення в Україну, станом на 15 вересня 2022 р. сягнула 6,6 млрд дол. США [9]. При цьому непрямі втрати у сільському господарстві України через зменшення виробництва, блокаду портів і збільшення виробничих витрат оцінюються у 34,25 млрд дол. США (зокрема у рослинництві через зниження виробництва – 11,2 млрд дол. США; у тваринництві – 348,7 млн дол. США; втрати через скорочення виробництва озимих культур оцінено у 3 млрд дол. США; багаторічних культур – у 322 млн дол. США; втрати внаслідок порушення логістики становлять 18,5 млрд дол. США) [10].

Загальна кількість суб'єктів господарювання агропромислового комплексу, які зазнали збитків внаслідок збройної агресії рф, становить 2653 од. (площі ріллі зменшилися на 1,9 млн га, багаторічних насаджень – на 9 тис. га). Крім того, територія близько 1 млн га потребує обстеження на наявність вибухонебезпечних предметів.

Значних збитків зазнало рослинництво. Зокрема, втрата обсягів виробництва продукції рослинництва в натуральних величинах у 2022 році,

порівняно з попереднім роком, становить 35 – 40 %, що зумовлено скороченням посівних площ (через тимчасову окупацію територій України) і нижчою врожайністю культур, порівняно з попереднім роком [11]. За повідомленням першого заступника міністра аграрної політики та продовольства України Т. Висоцького, окупанти викрали понад 500 тис. т зерна з тимчасово окупованих територій, незаконно вивезли десятки тисяч тон соняшникової олії, сотні кілограмів овочів [12].

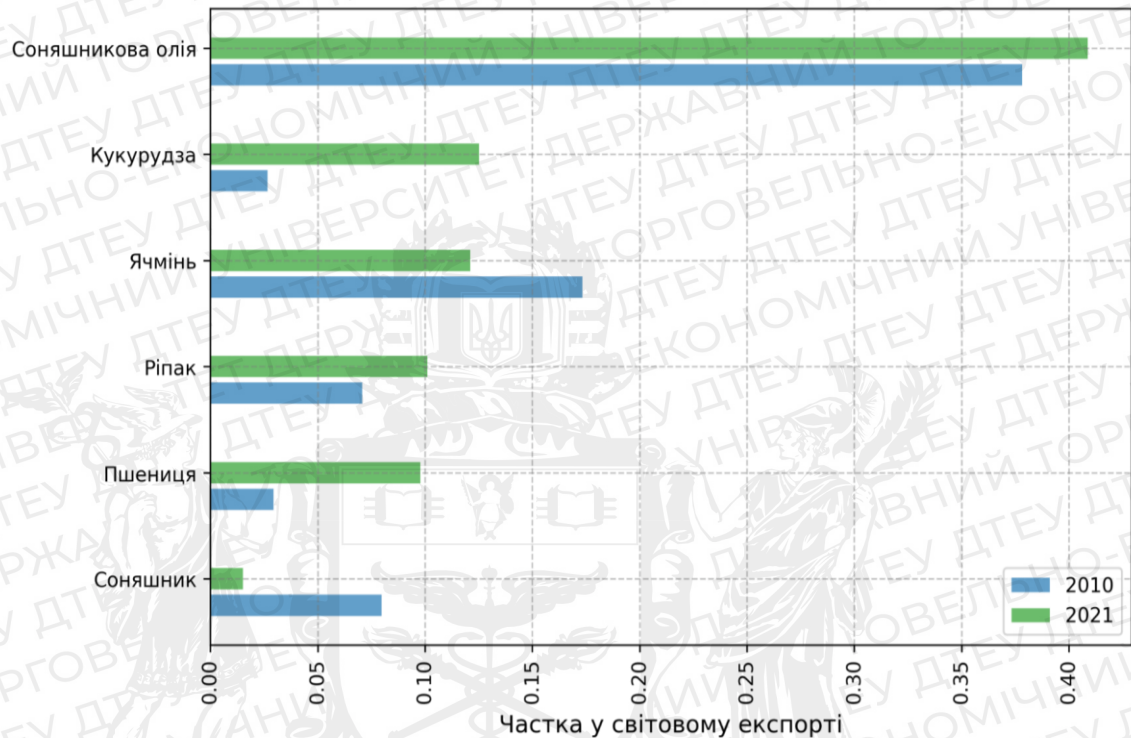
Суттєво постраждала тваринницька галузь. За даними Мінагрополітики, через військові дії втрачено 15–20 % поголів'я великої рогатої худоби, свиней і птиці. Найбільше постраждали господарства Чернігівської, Харківської, Сумської, Київської, Донецької, Луганської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької областей, де на початку 2022 р. було сконцентровано за всіма категоріями господарств: поголів'я ВРХ – 25,3 %, корів – 25,8 %, свиней – 31,5 %, овець та кіз – 28,2 %, птиці – 24,9 %. Виробництво продукції тваринництва у зазначених областях становило: м'яса – 20 %, молока – 28,7 %, яєць – 44,8 % [13].

Своєчасне реагування на внутрішні та зовнішні ризики, прийняття відповідних управлінських рішень забезпечить стабільний розвиток підприємства. Важливо, щоб виробництво було диверсифікованим та гнучким. При такій організації виробничих процесів збитки від однієї галузі будуть перекриватися прибутковими сегментами іншої, як наслідок підприємство матиме позитивний баланс.

Втрата виробничо-ресурсного потенціалу аграрного сектору. На значній частині сільськогосподарських земель стало неможливим проведення сільськогосподарської діяльності, оскільки вони або окуповані, або перебувають під постійними обстрілами, або заміновані (у 2022 р. порівняно з 2021 р. загальна посівна площа скоротилася на 20 %).

Зменшилися обсяги внесення добрив та засобів захисту рослин, що знижує врожайність сільськогосподарських культур та погіршує якісний склад земель. За

попередніми оцінками, внутрішнє споживання азотних добрив за 2022 р. знизилося на 40–55 % – з 4,75 млн т до 2–2,9 млн т [14].

дані: United Nations (<https://www.fao.org/faostat/en/>)

Рис. 2.2. Частка України у світовому експорті зернових культур

На територіях, де велися активні бойові дії, згубного впливу зазнали сільськогосподарські угіддя, якісний стан яких значно погіршився і в майбутньому потребуватиме виділення суттєвих коштів на їх повернення до активного сільськогосподарського вжитку. Значні масштаби воєнного забруднення призведуть до виведення з обробітку на невизначений термін чималих земельних площ, які використовуються для вирощування харчової продукції. Наразі третина українських земель стала зоною ризикового сільського господарства [15].

Погіршилася забезпеченість сільгоспідприємств технікою – продажі комбайнів за 7 міс. 2022 р. порівняно з аналогічним періодом 2021 р. зменшилися у 2,4 рази, тракторів – удвічі [16], що відбувається на тлі значних фізичних втрат

техніки внаслідок бойових дій чи її викрадення окупантами. За оцінками, 84,2 тис. одиниць техніки та устаткування (11 % наявних до 24 лютого 2022 р.) є повністю або частково пошкодженими [17].

Вихід окремих сільгоспвиробників з аграрного бізнесу або зміна спеціалізації через значні економічні втрати. Внаслідок бойових дій частина працівників сільгосп підприємств та фермерів була вимушена не тільки припинити економічну діяльність в аграрному секторі, а й залишити власні домівки. За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) [18], понад 150 000 фермерів / працівників продовольчої системи безпосередньо постраждали від війни та/або були змушені мігрувати. Перспектива відновлення їх економічної діяльності на власних землях є невизначеною, що може призвести до їх виходу з аграрного бізнесу або зміни спеціалізації. У складному становищі опинилися дрібнотоварні виробники, які вирощували сезонну продукцію, відігравали важливу роль у забезпеченні зайнятості й доходів сільського населення.

Втрата частини об'єктів інфраструктури зберігання та первинної переробки сільськогосподарської продукції, ускладнення збуту продукції на зовнішні ринки. Ворог цілеспрямовано знищував зерносховища, продовольчі склади, логістичну інфраструктуру, а також ускладнював експортні поставки української аграрної продукції, що знизило доходи агровиробників, а в умовах труднощів зберігання через брак електроенергії це може призвести до погіршення якості й навіть до втрати частини врожаю. Унаслідок широкомасштабної збройної агресії РФ на тривалий час заблоковано українські чорноморські порти – основний канал експортних поставок вітчизняної агропромислової продукції (до вторгнення РФ понад 90 % зернових та олійних культур експортувалося саме морським шляхом).

Виявилися труднощі, пов'язані з інфраструктурою зберігання зерна. За оцінками, дефіцит складських потужностей (10–15 млн т) через знищення зерносховищ збільшився до 20 млн т [19].

Вивчаючи дані, отримані в процесі SWOT-аналізу СТОВ «Дружба-Нова», можна зробити висновок, що внутрішніх недоліків надто багато, і вони значною мірою гальмують використання існуючих переваг, негативно впливаючи на конкурентоспроможність усього АПК (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

SWOT-аналіз СТОВ «Дружба-Нова»

Потенційні зовнішні можливості	Потенційні зовнішні загрози
<p>Родючі ґрунти. Сприятливий клімат. Вигідне географічне розташування. Значні сільськогосподарські угіддя. Широкі експортні можливості.</p> <p>Збільшення населення планети. Урбанізація населення планети. Збільшення попиту на продукти харчування.</p> <p>Дедалі частіші світові продовольчі кризи та природні лиха.</p> <p>Входження на нові ринки.</p>	<p>Внутрішня політична нестабільність. Низький інвестиційний рейтинг України. Застаріла матеріально-технічна база сільського господарства. Нестача кваліфікованих робітників.</p> <p>Низька врожайність. Виснаження ґрунтів.</p> <p>Недостатня державна підтримка.</p> <p>Конкуренція з боку розвинених держав, які надають значну внутрішню підтримку власним сільгоспвиробникам</p>
Потенційні внутрішні переваги	Потенційні внутрішні недоліки
<p>Сильний бренд: Якщо підприємство має сильний та впізнаваний бренд, це може забезпечити йому вірну клієнтську базу та конкурентну перевагу.</p> <p>Високоякісний продукт або послуга: Якщо продукт або послуга відповідає високим стандартам якості та задовольняє потреби клієнтів, це може призвести до збільшення попиту та лояльності клієнтів.</p> <p>Ефективне управління: Компанії з сильною системою управління, оптимізованими бізнес-процесами та навичками управління ризиками можуть бути більш гнучкими та ефективними у змінних умовах ринку.</p> <p>Інновації та дослідження: Підприємства, які інвестують у дослідження та розвиток, можуть розробляти нові продукти та технології, що дозволяє їм залишатися конкурентоспроможними.</p> <p>Талановитий персонал: Наявність висококваліфікованих співробітників та ефективна система управління персоналом можуть бути великою перевагою.</p>	<p>Слабка управлінська структура: Якщо у компанії відсутня чітка структура управління, це може призвести до змішання компетенцій та невпевненості у вирішенні стратегічних питань.</p> <p>Низька якість продукту не відповідає вимогам ринку або має низьку якість, це може вплинути на репутацію компанії та втрату клієнтів.</p> <p>Неефективні бізнес-процеси: Перевага може бути порушена, якщо у підприємства неефективні бізнес-процеси, які призводять до затримок у виробництві чи обслуговуванні клієнтів.</p> <p>Фінансові проблеми: Проблеми зі збором капіталу або низька прибутковість можуть обмежувати можливості компанії для інвестування в розвиток та рекламу.</p> <p>Конфлікти в колективі: Непорозуміння, конфлікти та низький рівень моралі серед співробітників можуть вплинути на продуктивність та ефективність підприємства.</p>

Згідно даних у таблиці 2.1 можемо зробити висновок, що наше підприємство все ж таки має досить широкі потенційні можливості, використання яких за успішної реалізації механізму адаптації до зовнішніх умов завершиться позитивним результатом.

У таблиці 2.2. наведені чинники та наслідки впливу державного втручання в аграрний сектор економіки України.

Таблиця 2.2

Чинники та наслідки впливу державного втручання в аграрний сектор

Чинники	Наслідки впливу
Природно-кліматичні	Неконтрольований вплив природно-кліматичних факторів на сільськогосподарське виробництво вимагає створення й розвиток системи страхування, що регулюється державою
Нестійкість цін на сільськогосподарську продукцію	Коливання цін відповідно до ринкової кон'юнктури обумовлює нестабільність доходів у сільському господарстві.
Низький рівень концентрації сільськогосподарського виробництва	Низький рівень концентрації сільськогосподарського виробництва зумовлює необхідність його підтримки і захисту інтересів товаровиробників від високо монополізованих галузей промисловості.

Вплив державного втручання в аграрний сектор може мати різноманітні чинники та наслідки, які зазвичай залежать від конкретної політики, що здійснюється.

Державні субсидії можуть допомагати сільськогосподарським підприємствам забезпечити стабільність та зменшити ризики. Фінансова підтримка може сприяти розвитку інфраструктури та впровадженню нових технологій.

Залежність від державної фінансової підтримки може призвести до виникнення корупції та недостатньої конкурентоспроможності. Нерівномірне розподілення субсидій може призвести до спотворення ринкових умов.

Державне втручання у встановлення цін може допомагати у забезпеченні справедливого доходу для фермерів та стабільності ринку. Регулювання цін може призвести до виникнення штучних дефіцитів або надлишків продукції. Невірно налаштована політика може призвести до ринкових спотворень та недооцінювання ефективності виробництва.

Державна підтримка експорту може допомагати розширювати ринки для аграрної продукції та забезпечувати додаткові доходи. Втручання у торгівлю може призвести до торговельних конфліктів та втрати конкурентоспроможності на світовому ринку.

Державні стандарти можуть сприяти сталому сільському господарству та зменшенню впливу на навколишнє середовище. Суворі екологічні вимоги можуть збільшувати витрати для фермерів та призводити до втрат конкурентоспроможності на ринку. Державне втручання може сприяти підвищенню ефективності виробництва та впровадженню нових технологій.

Забгато регулювань та бюрократії можуть ускладнювати роботу фермерам та обмежувати їхню ініціативу. Державна підтримка може забезпечити стабільний дохід для фермерів у складних економічних умовах. Нерівномірне розподілення субсидій може призвести до зростання соціальних нерівностей серед фермерських господарств. Державні стандарти можуть сприяти збереженню природних ресурсів та екосистем.

2.2. Аналіз показників фінансово-господарської діяльності

СТОВ «ДРУЖБА-НОВА»

Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності СТОВ «Дружба-Нова» за 2020-2022 рр., проведено на основі фінансової звітності

підприємства за 2020-2022 роки (Додаток А, Б, В), що опубліковані Державною податковою службою України на порталі відкритих даних [8].

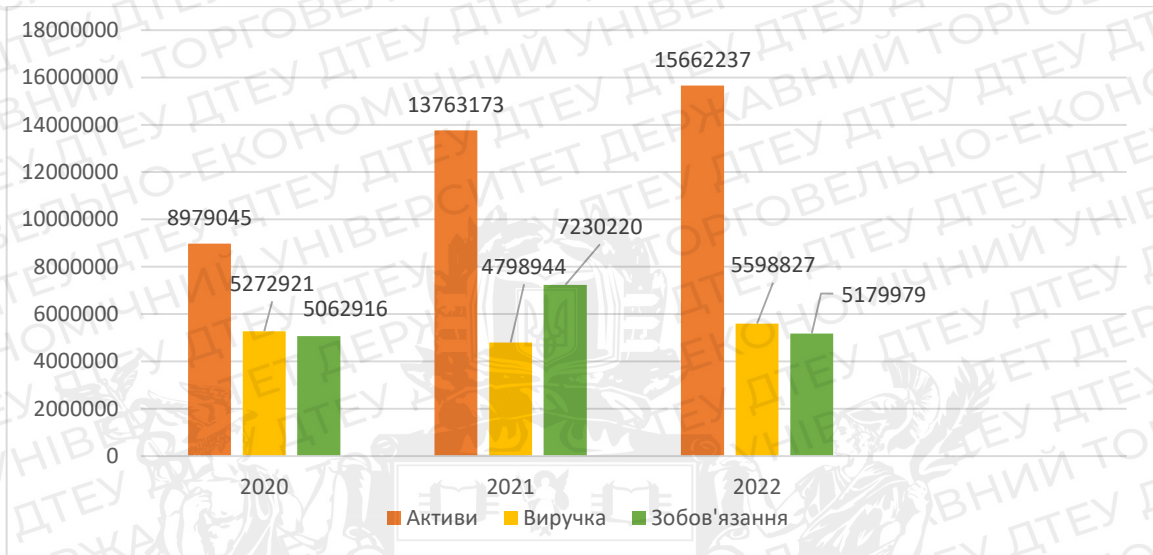

Рис. 2.2. Динаміка основних фінансових показників СТОВ «Дружба-Нова» на кінець 2020-2022 рр., тис. грн.

Спостерігається посилення потенціалу, на що вказує збільшення суми активів на 20,07%. Тобто у підприємства збільшується обсяг наявного у розпорядженні майна.

Той факт, що дохід від продажу товарів і послуг зростає більш швидко, ніж активи, вказує на підвищення ефективності управління обмеженим обсягом доступних ресурсів.

Враховуючи, той факт що підприємство щороку збільшує аграрний потенціал, то це потребує значної кількості трудових ресурсів. Так, станом на 2022 рік в сезон збору урожаю було зафіксовано працевлаштованими 2049 осіб, що на 11 осіб менше ніж в аналогічний період 2021 року. Збільшення кількості працівників, зазвичай, є наслідком збільшення сум оборотних та необоротних активів.

Далі було досліджено фінансові результати СТОВ «Дружба-Нова» за 2020-2022 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Фінансові результати СТОВ «Дружба-Нова» у 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютна зміна	
				2021/2020	2022/2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5 062 916	7 230 220	5 179 979	2 167 304	-2 050 241
Собівартість реалізованої продукції	3 629 945	5 320 513	4 574 191	1 690 568	-746 322
Валовий прибуток	1 432 971	1 909 707	605 788	476 736	-1 303 919
Чистий прибуток	1 965 452	4 105 128	1 099 941	2 139 676	-3 005 187
Сукупний дохід	1 965 452	5 270 285	1 099 941	3 304 833	-4 170 344

Згідно даних таблиці 2.4 можемо зробити висновок, що підприємство є досить дохідним, незважаючи на те, що показники у 2022 році через війну в Україні зменшились.

Далі проаналізуємо структуру операційних витрат СТОВ «Дружба-Нова» у 2020-2022 рр. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Структура операційних витрат СТОВ «Дружба-Нова» у 2020-2022 рр.

Показник	2020		2021		2022		Абсолютна зміна, тис. грн	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2021/2020	2022/2021
	Матеріальні затрати	1 491 270	40	2 506 703	44	2 301 076	45	1 015 433
Витрати на оплату праці	493 391	13	542 808	9	547 926	10	49 417	5 115
Відрахування на соціальні заходи	91 545	2	96 795	4	105 154	5	5 250	8 359
Амортизація	444 148	14	635 340	11	600 034	11	191 192	-35 306
Інші операційні витрати	1 178 913	31	1 813 299	32	1 483 885	29	634 386	-329 414
Всього операційних витрат	3 699 267	100	5 594 945	100	5 038 075	100	1 895 678	-556 870

Згідно даних наведених у таблиці 2.5 можемо зробити висновок що матеріальні затрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація та інші операційні витрати зростають з кожним роком. Це пов'язано зі збільшенням виробничої потужності та загалом покривається чистим доходом підприємства.

Далі необхідно дослідити структуру операційних витрат СТОВ «Дружба-Нова» за 2020-2022 рр. (табл. 2.6).

Згідно даних в таблиці 2.6 можемо зробити висновок, що показники виробничих запасів, готової продукції та товарів та і загалом грошових коштів збільшуються. Також можемо зробити висновок, що нематеріальні активи та основні засоби зростають.

Таблиця 2.6

Структура операційних витрат СТОВ «Дружба-Нова» у 2020-2022 рр.

Показник	2020		2021		2022		Абсолютна зміна	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2021/2020	2022/2021
	Виробничі запаси	553 556	11	502 792	8	1 000 573	9	-50 764
Готова продукція та товари	1 846 522	38	3 500 062	59	2 799 318	23	1 653 540	-700 744
Дебіторська заборгованість	2 283 953	47	1 796 104	30	2 146 434	18	-487 849	350 330
Грошові кошти	1 266	1	21 980	1	94 465	2	20 714	72 485
Інші оборотні активи	188 170	3	103 247	2	63 652	48	-84 923	-329 414
Всього	4 873 467	100	5 897 212	100	10 648 780	100	1 023 745	-556 870

Довгострокові фінансові інвестиції у 2021 році значно вирости, як і довгострокові дебіторська заборгованість. Збільшення показника довгострокових фінансових інвестицій свідчить про привабливість компанії на ринку, що дозволяє інвесторам вкладати кошти в СТОВ «Дружба-Нова».

Далі розглянемо зобов'язання СТОВ «Дружба-Нова» за 2020-2022 рр. (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Зобов'язання СТОВ «Дружба-Нова» 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютна зміна	
				2021/2020	2022/2021
Довгострокові кредити банків	526 753	441 543	502 239	-85 210	60 696
Інші довгострокові зобов'язання	1 625 053	1 724 051	1 637 588	98 998	-86 463
Поточна кредиторська заборгованість	1 276 056	1 309 832	1 247 086	33 776	-62 746
Поточні забезпечення	34 593	30 413	45 132	-4 180	14 719
Інші поточні зобов'язання	1 810 466	1 293 105	1 444 027	-517 361	150 922

Згідно даних в таблиці 2.7 можемо зробити висновок, що поточні зобов'язання та довгострокові кредити банків знизились, що свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства.

Хоча 2020 рік ознаменувався новими викликами для діяльності СТОВ «Дружба-Нова», проте йому вдалося зберегти прибутковість.

За словами облікового персоналу при порівнянні доходності тваринництва та рослинництва у 2020 та 2018 роках, об'єми реалізованої продукції тваринного походження скоротилися, проте на загальних показниках прибутковості СТОВ «Дружба-Нова» це не відзначилося в результаті підвищення цін на зернові та зернобобові культури.

Для аналізу особливостей оподаткування СТОВ «Дружба-Нова» нами було акумульовано інформацію з Електронного кабінету платника податків щодо сум нарахованих податків у розрізі кожного виду (табл. 2.8).

Податок з доходів фізичних осіб (ПДФО) сплачується СТОВ «Дружба-Нова» відповідно до суми нарахованої заробітної плати працівникам сільськогосподарського підприємства та компенсується за доходи отримані

орендодавцями земельних ділянок за здачу майнового паю, який обробляється агрофірмою.

Таблиця 2.8

Кількісна характеристика оподаткування діяльності СТОВ «Дружба-Нова» за 2020-2022 роки, тис. грн

Показник	2020	2021	2022	Абсолютна зміна	
				2021/2020	2022/2021
ПДФО (з заробітної плати)	96 211	105 847	106 845	9 636	9 636
Військовий збір (з заробітної плати)	25,2	298,1	29,7	272,9	-268,4
ПДФО (з паїв)	51,8	17,4	64,4	-34,4	12,6
Військовий збір (з паїв)	4,3	61,3	5,4	57	-55,9
ПДВ	80,3	5,1	95,3	-75,2	90,2
ЄСВ (8,41%)	10,9	86,5	16,7	75,6	-69,8
ЄСВ (22%)	359,6	10,5	419,0	-349,1	408,5
Податок на прибуток	140,4	353,8	391,9	213,4	38,1
Екологічний податок	16,3	353,8	21,4	337,5	-332,4
Податок на нерухомість	22,7	20,2	31,9	-2,5	11,7
Податок на землю	44,4	26,4	58,3	-18	31,9
Всього	96 966,9	107080,1	107 979	10 113,2	898,9

Що стосується сплати такого податку з утримуваних паїв, то суми щороку збільшуються, що є свідченням нарощення об'ємів земельного банку СТОВ «Дружба-Нова». ПДФО з заробітної плати у 2021 році становить найменшу суму сплаченого податку, при порівнянні 2020-2022 років, що є наслідком нестабільної роботи підприємства, що була викликана наслідками корона-вірусної інфекції.

Таким чином, попри складну економічну ситуацію, яка в цілому зберігається в країні, СТОВ «Дружба-Нова» має у 2022 р. позитивний фінансовий результат діяльності у вигляді прибутку. Хоча за останні три роки підприємство демонструє негативну динаміку щодо усіх основних фінансово-економічних

показників. Це свідчить про наростаючі фінансові ризики та зниження параметрів сталого економічного розвитку.

2.3. Параметричні характеристики сталого економічного розвитку СТОВ «ДРУЖБА-НОВА»

Розглянемо підхід до оцінки сталого розвитку підприємства на основі чотирьох-факторної моделі, в основу якого закладено комплексний метод дослідження, що дозволяє представити сталий розвиток промислового підприємства як багатокомпонентне явище у вигляді сукупності факторів сталого розвитку та показників, що їх формують (рис. 2.8).

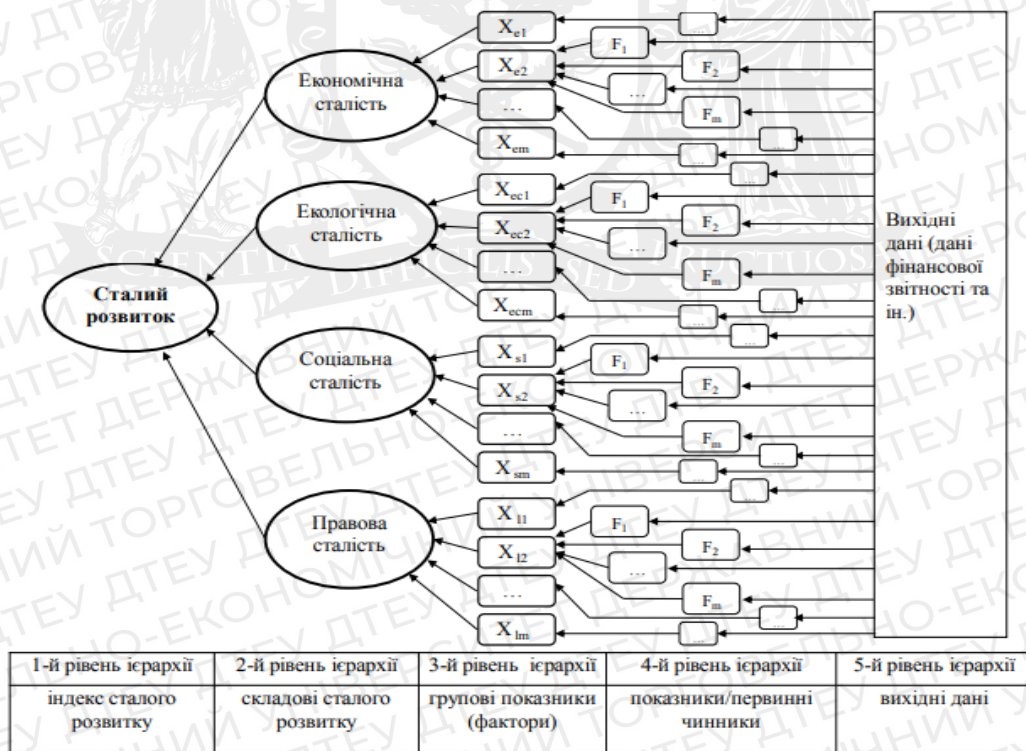

Рисунок 2.8. Схема взаємодії ієрархічних рівнів сталого розвитку
СТОВ «Дружба-Нова»

Розроблено блоки дій, послідовне використання яких дозволить провести оцінку рівня розвитку господарської одиниці у вигляді інтегрального індексу сталого розвитку: інформаційний блок, статистичний блок, блок експертного оцінювання, блок математико-статистичного моделювання та аналітичний блок (рис. 2.9). Доведено можливість визначати клас сталого розвитку, використовуючи механізм з прогресуючим кроком, методом експотенційної зміни.

На основі наведеного алгоритму запропоновано порядок розрахунку інтегрального індексу сталого розвитку, що представлений ієрархією п'яти рівнів. Доведено, що для коректного розрахунку індексу сталого розвитку необхідні нормалізовані значення відповідних коефіцієнтів. Запропоновано індивідуальний підхід до нормалізації кожного коефіцієнта залежно від його формули розрахунку, заснований на триланковому методі, що включає в себе метод кореляції, метод середнього значення і метод середнього відхилення від нормативного значення.

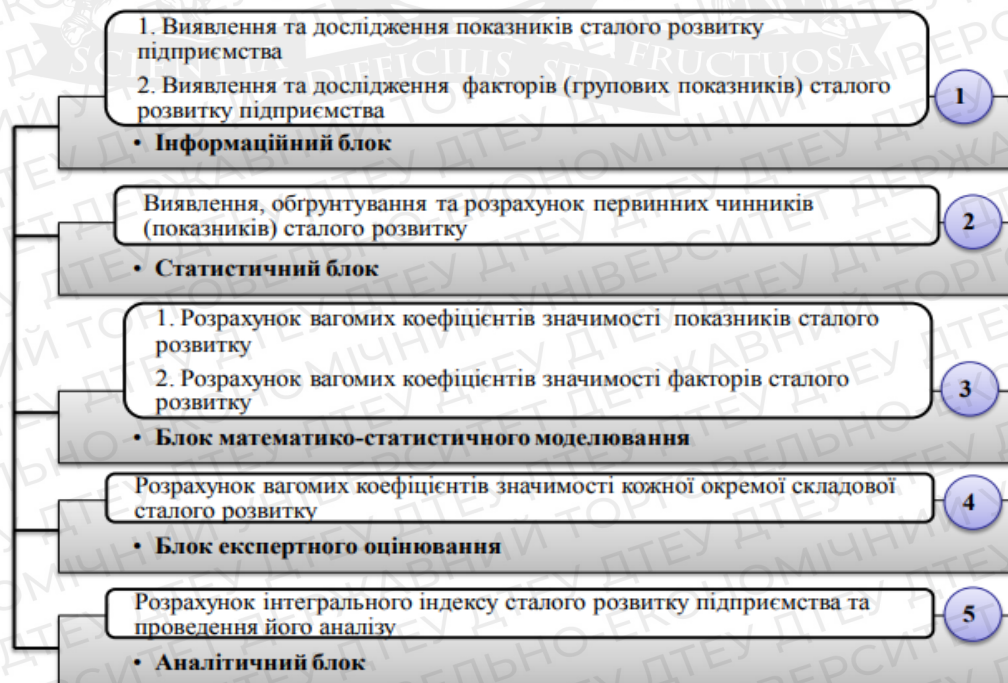

Рисунок 2.9. Алгоритм оцінювання інтегрального індексу сталого розвитку

СТОВ «Дружба-Нова»

За допомогою методу експертних оцінок були отримані ваги індексів. Кінцева формула розрахунку індексу сталого розвитку для підприємства має вигляд:

$$I_{\text{ср}} = 0,43 \times I_{\text{ес}} + 0,3 \times I_{\text{сс}} + 0,27 \times I_{\text{екс}}$$

де $I_{\text{ср}}$ – індекс сталого розвитку;

$I_{\text{ес}}$ – індекс економічної стійкості;

$I_{\text{сс}}$ – індекс соціальної стійкості;

$I_{\text{екс}}$ – індекс екологічної стійкості;

Розрахуємо кожний показник за 2020 рік окремо:

1) $I_{\text{ес}}$ – індекс економічної стійкості;

$$I_{\text{ес}} = \frac{\text{ДОХОДИ}}{\text{ВИТРАТИ}}$$

$$I_{\text{ес}} = \frac{5\,062\,916}{3\,699\,267} = 1$$

2) $I_{\text{сс}}$ – індекс соціальної стійкості;

$$I_{\text{сс}} = (\Pi_{\text{с}} + I_{\text{ок}} + I_{\text{с}}) / \Pi_{\text{в}}$$

$$I_{\text{сс}} = (96\,967 + 91\,545 + 197\,876) / 4\,873\,467 = 0,08$$

де $\Pi_{\text{с}}$ – сплачені податки;

$I_{\text{ок}}$ – інвестиції в основний капітал;

$I_{\text{с}}$ – соціальні інвестиції;

$\Pi_{\text{в}}$ – поточні витрати виробничого призначення.

3) $I_{\text{екс}}$ – індекс екологічної стійкості;

$$I_{\text{екс}} = \frac{\text{ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ}}{\text{ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ}}$$

$$I_{\text{екс}} = \frac{1\,846\,522}{553\,556} = 1$$

**Тепер розрахуємо індекс сталого розвитку за 2020 рік СТОВ «Дружба-
Нова»**

$$I_{cp} = 0,43 \times 1 + 0,3 \times 0,08 + 0,27 \times 1 = 0,724$$

Запропоновано таку шкалу інтерпретації отриманих значень індексу сталого розвитку (СР):

$0,9 \leq I_{cp} \leq 1$ - абсолютно сталий рівень розвитку;

$0,6 \leq I_{cp} \leq 0,8$ - середній рівень сталого розвитку;

$0,3 \leq I_{cp} \leq 0,5$ - нестійкий рівень сталого розвитку;

$I_{cp} \leq 0,2$ - кризовий стан;

Розрахуємо кожний показник за 2021 рік окремо:

1) I_{ec} – індекс економічної стійкості;

$$I_{ec} = \frac{\text{доходи}}{\text{витрати}}$$

$$I_{ec} = \frac{7\,230\,220}{5\,594\,945} = 1$$

2) I_{cc} – індекс соціальної стійкості;

$$I_{cc} = (P_c + I_{ок} + I_c) / P_B$$

$$I_{cc} = (107\,080 + 96\,795 + 197\,876) / 5\,897\,212 = 0,07$$

де P_c – сплачені податки;

$I_{ок}$ – інвестиції в основний капітал;

I_c – соціальні інвестиції;

P_B – поточні витрати виробничого призначення.

3) $I_{екс}$ – індекс екологічної стійкості;

$$I_{екс} = \frac{\text{готова продукція}}{\text{виробничі запаси}}$$

$$I_{\text{екс}} = \frac{3\,500\,062}{502\,792} = 1$$

Тепер розрахуємо індекс сталого розвитку за 2021 рік СТОВ «Дружба-Нова»

$$I_{\text{ср}} = 0,43 \times 1 + 0,3 \times 0,07 + 0,27 \times 1 = 0,721$$

Запропоновано таку шкалу інтерпретації отриманих значень індексу сталого розвитку (СР):

$0,9 \leq I_{\text{ср}} \leq 1$ - абсолютно сталий рівень розвитку;

$0,6 \leq I_{\text{ср}} \leq 0,8$ - середній рівень сталого розвитку;

$0,3 \leq I_{\text{ср}} \leq 0,5$ - нестійкий рівень сталого розвитку;

$I_{\text{ср}} \leq 0,2$ - кризовий стан;

Розрахуємо кожний показник за 2022 рік окремо:

1) $I_{\text{ес}}$ – індекс економічної стійкості;

$$I_{\text{ес}} = \frac{\text{доходи}}{\text{витрати}}$$

$$I_{\text{ес}} = \frac{5\,179\,979}{5\,038\,075} = 1$$

2) $I_{\text{сс}}$ - індекс соціальної стійкості;

$$I_{\text{сс}} = (\Pi_{\text{с}} + I_{\text{ок}} + I_{\text{с}}) / \Pi_{\text{в}}$$

$$I_{\text{сс}} = (107\,979 + 105\,154 + 241\,245) / 10\,648\,780 = 0,04$$

де $\Pi_{\text{с}}$ – сплачені податки;

$I_{\text{ок}}$ – інвестиції в основний капітал;

$I_{\text{с}}$ – соціальні інвестиції;

$\Pi_{\text{в}}$ – поточні витрати виробничого призначення.

3) $I_{\text{екс}}$ – індекс екологічної стійкості;

$$I_{\text{екс}} = \frac{\text{готова продукція}}{\text{виробничі запаси}}$$

$$I_{\text{екс}} = \frac{2\,799\,318}{1\,000\,573} = 1$$

Тепер розрахуємо індекс сталого розвитку за 2022 рік СТОВ «Дружба-Нова»

$$I_{\text{ср}} = 0,43 \times 1 + 0,3 \times 0,04 + 0,27 \times 1 = 0,712$$

Запропоновано таку шкалу інтерпретації отриманих значень індексу сталого розвитку (СР):

$0,9 \leq I_{\text{ср}} \leq 1$ - абсолютно сталий рівень розвитку;

$0,6 \leq I_{\text{ср}} \leq 0,8$ - середній рівень сталого розвитку;

$0,3 \leq I_{\text{ср}} \leq 0,5$ - нестійкий рівень сталого розвитку;

$I_{\text{ср}} \leq 0,2$ - кризовий стан;

Відобразимо розраховані показники у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Індекс сталого розвитку СТОВ «Дружба-Нова», 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютна зміна	
				2021/2020	2022/2021
$I_{\text{ес}}$ – індекс економічної стійкості	1	1	1	-	-
$I_{\text{сс}}$ – індекс соціальної стійкості	0,08	0,07	0,04	- 0,01	- 0,03
$I_{\text{екс}}$ – індекс екологічної стійкості	1	1	1	-	-
Індекс сталого розвитку СТОВ «Дружба-Нова»	0,724	0,721	0,712	- 0,0003	- 0,009

Згідно розрахункових даних показник індексу за 2020 рік сталого розвитку СТОВ «Дружба-Нова» дорівнює 0,724, що означає середній рівень сталого розвитку. Згідно розрахункових даних показник індексу за 2021 рік сталого розвитку СТОВ «Дружба-Нова» дорівнює 0,721, що означає середній рівень сталого розвитку. Згідно розрахункових даних показник індексу за 2022 рік

сталого розвитку СТОВ «Дружба-Нова» дорівнює 0,712, що означає середній рівень сталого розвитку.

Отже, згідно даних наведених нижче, що підприємство є фінансово стійким навіть в умовах геополітичної нестабільності.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОГРАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ СТОВ «ДРУЖБА-НОВА»

Актуальна ситуація на ринку зернових культур в Україні на 2022/2023 років вражає не тільки скороченням виробництва, але і рядом інших факторів, які впливають на ринок зерна. За даними Мінагрополітики, у 2022 році Україна збирила 50,9 млн тонн зернових культур з площі 10,9 млн га. Це значно менше, ніж раніше, і становить найнижчий врожай за останні 5 років. Низький врожай зернових культур у 2022 році в Україні має кілька причин. Серед них можна виділити:

- війна в Україні, яка спричинила зниження посівних та збиральних площ;
- негативний погодний вплив - дощове літо та осінь;
- нездатність окремих фермерів провести повноцінне внесення добрив;
- нестача елеваторів, що примусила частину фермерів залишити зібране зерно зимувати в полі.

Більше 500 тис. т зерна було викрадено Росією з тимчасово окупованих територій, що стало додатковим ударом для українського аграрного сектору. Посівні площі в Україні скоротилися на 4,7 млн га (-26%), переважно через тимчасову окупацію певних регіонів країни та неможливість господарювання на звільнених територіях. Мінування, забруднення та пошкодження ріллі також стали причиною зменшення посівних площ. Цей рік став викликом для українських фермерів, які змушені були працювати в непередбачуваних умовах. Навесні 2022 р. змінилась структура посівів: через прогнозовану навесні відсутність можливості експортувати соняшник, пшеницю, ріпак та ярий ячмінь. Натомість аграрії збільшили площі під посіви бобових та гречки, прогнозуючи підвищений внутрішній попит на них [20].

За прогнозами фахівців, збережеться скорочення посівних площ у 2023 році. У зв'язку з цим, рішення про структуру посівів навесні 2023 року будуть прийняті аграріями на основі оцінки ситуації на фронті, в портах та загалом в економіці країни. Необхідно знайти рішення, які допоможуть покращити ситуацію на ринку зернових, щоб врожай наступного року був більш високим і приносив більше прибутку для аграріїв та всієї країни. У планах на наступний врожай значну частину займатимуть олійні культури, зокрема ріпак, соняшник та соя. Це пояснюється кількома факторами. По-перше, ці культури є досить вигідними для виробництва і приносять більший прибуток. По-друге, їхні ціни на ринку є стабільними, що сприяє продажу. По-третє, олійні культури можуть бути перероблені на місці, що зменшує залежність від експорту [20].

За прогнозами, в поточному сезоні Україна зможе зібрати від 4,5 до 4,9 млн тонн соняшникової олії, що менше, ніж у минулих сезонах, коли було вироблено 5 млн тонн. Однак, експорт соняшникової олії, який менш залежний від морських транспортних шляхів, ніж зерно, може досягти 4,6 млн тонн у цьому сезоні. Ці показники наближаються до довоєнних рівнів і свідчать про те, що соняшник може стати однією з основних культур в агропромисловому комплексі України у 2023 році [20].

Також у 2023 році значний вплив на стан ринку зернових культур матимуть:

- Зростання попиту на пальне та енергоносії. Початок весняно-польових робіт та звичайний підйом попиту на пальне в цей період можуть спричинити складнощі. Імовірно, що зростання споживання пального ЗСУ також припаде на весняний час, оскільки погода стимулює бойові дії та використання бронетехніки, що потребує пального. Це ставить під тиск логістичні можливості країни, які вже страждають від атак РФ [21].

- Оптимізація витрат на добрива та її вплив на аграрний сектор. Зниження цін на газ може призвести до невеликого зниження цін на добрива, але все ж

використання добрив в сільському господарстві буде обмеженим. Вже зараз помітно, що темпи закупівель мінеральних добрив значно відстають від середньорічних показників, і більшість фермерів відкладають це питання до весни. Головна причина полягає в обмеженості оборотних коштів. Минулий сезон був збитковим для багатьох, а фінансові резерви, якщо вони й були у когось, вже практично вичерпані. Тому використання добрив буде обмеженим, а культури, які вимагають значного живлення, можуть бути замінені менш вибагливими варіантами [21].

– Наслідки перехідних залишків і проблема низької якості зерна. Урожай 2022 року відзначився значним зниженням порівняно з рекордним 2021 роком, а також суттєвим зниженням темпів експорту. У той же час логістичні спроможності залишаються нестабільними, що призводить до нереалізованих запасів врожаю 2021 року. Все це сприяє утворенню значних перехідних залишків зерна, що негативно впливає на ціну в межах країни [21].

– Проблема обмежених потужностей зберігання врожаю. Продовжується нестача елеваторних потужностей для зберігання. Відновлення втраченої інфраструктури, компенсація за допомогою мобільних сховищ та нових елеваторів виявляється неможливим завдяки ряду обставин. Однією з них є обмеженість доступу до енергоносіїв та їх зростаюча вартість. Отже, варто заздалегідь бути готовими до можливих проблем зі зберіганням врожаю. Частково цю проблему можна вирішити, як це вже було зроблено минулого року, шляхом використання рукавних сховищ, підлогових складів та інших засобів зберігання, хоча існує ризик збільшення втрат та погіршення якості зерна. Проте, за умови правильної технології зберігання, це може бути прийнятним виходом з ситуації [21].

– Валюта та вплив інфляції. Наразі немає нічого неочікуваного в питанні знецінення гривні. Продовжуватиметься девальвація національної

валюти, зростатиме курс долара, а ціни на ресурси будуть підвищуватись швидше навіть, ніж можна було б очікувати.

В бюджеті на 2023 рік передбачається інфляція на рівні 28% та курс долара США на рівні 45,8 гривень. Зростання офіційного курсу долара разом з інфляцією призведе до значного зростання вартості імпортованих товарів. Тому розумно та своєчасно підходити до закупівель насіння, пестицидів та інших ресурсів, щоб уникнути непередбачених витрат [21].

В 2022 році забезпечення життєздатності АПК було залежне від державної програми «5-7-9», яка здешевлювала кредити для сільськогосподарських підприємств. Понад 30 тисяч сільгоспвиробників скористалися цією програмою, і видано кредитів на загальну суму понад 68 млрд грн. До посівної кампанії 1 червня видано кредитів на суму 38,5 млрд грн, тоді як за програмою портфельних гарантій у 80% випадків було видано кредитів на суму 25,6 млрд грн. Лідерами серед областей з кредитування стали Київська, Кіровоградська, Вінницька та Одеська.

Окрім того, у 2022 році діяли міжнародні фінансові програми на підтримку агросектору, зокрема, від Європейського Союзу. Ці програми надавали прямі дотації для дрібних фермерів, що включали ресурси та послуги для виробництва продуктів харчування та сільськогосподарської діяльності, загальною сумою 54 млн євро. Всі ці фактори значно збільшили життєздатність та стійкість АПК.

Гуманітарна допомога, надана Продовольчою та сільськогосподарської організацією ООН (ФАО) у 2022 році, містить в собі такі необхідні для сільгосппідприємств речі, як рукави для зберігання зерна, навантажувачі та розвантажувачі зерна, а також модульні зерносховища з тентовим покриттям і місткістю від 300 до 1000 тонн (для пшениці). До програми надання допомоги приєдналися уряди Канади, Японії та благодійна організація Minderoo Foundation з Австралії, які внесли пожертвування на загальну суму 52 млн та 6 млн доларів відповідно.

У США була запущена програма AGRI (Agriculture Resilience Initiative) на 100 мільйонів доларів, яка надає послуги зі зберігання зерна для більше ніж 2 тисяч сільськогосподарських товаровиробників. З метою забезпечення цих послуг, USAID закупило більше ніж 8 тисяч рукавів для зберігання зерна, 29 зернопакувальних машин та бункерів-перенавантажувачів. Агентство також підтримує встановлення модульних зерносховищ/ангарів загальною місткістю 77 тисяч тонн. У першому етапі програми AGRI було визначено 1 497 отримувачів, кожен з яких отримав рукав для зберігання зерна місткістю 200 тонн. Програма AGRI здатна забезпечити значний розвиток сільського господарства та забезпечити ефективну зберігання зерна для підтримки сільських товаровиробників.

В рамках програми на 93 млн дол. від Великобританії для збільшення потужностей зберігання зерна, Уряд разом з міжнародними партнерами через Продовольчу та сільськогосподарську організацію ООН (ФАО) успішно завершив видачу 35 тисяч рукавів для тимчасового зберігання зерна. Загальна ємність цих рукавів становить близько 7 млн тонн зерна, при цьому значна частина засобів для зберігання зерна була вироблена на території України. Програма спрямована на надання допомоги мікро, малим та середнім с/г товаровиробникам для забезпечення їхніх потреб у зберіганні зерна шляхом надання рукавів та ємностей для тимчасового зберігання зерна [20].

Важливим моментом ефективного управління економічним розвитком аграрного підприємства є підтримання відносної оптимальності розвитку в умовах турбулентного середовища та підвищення економічної нестабільності зовнішнього середовища.

Для забезпечення оптимального економічного розвитку компанії ряд показників повинен відповідати низці вимог: максимізація потенціалу компанії; швидкість прийняття рішень; можливості створення необхідних фондів інтенсифікації та стабілізації.

Першою вимогою є *максимізація потенціалу компанії*, яка буде вищою за попередній потенціал її розвитку, в умовах нестабільної економічної ситуації. Можливість виконання цієї умови залежить від специфіки функціонування внутрішнього середовища підприємства, а також знання стану його зовнішнього середовища. Внутрішнє середовище характеризуватиметься ефективно функціонуючим механізмом ключових компонентів його діяльності. Здатність отримати знання про природу зовнішнього середовища залежить від рівня маркетингових досліджень, які проводяться в компанії.

Наступна вимога - *швидкість прийняття рішень* для розвитку компанії в турбулентних умовах.

Третя вимога - *забезпечення можливості створення необхідних фондів інтенсифікації та стабілізації*. Для компанії не має значення, хто володіє ресурсами, які вона використовує, важлива ефективність управління використанням цих ресурсів, тобто оптимальне управління економічним розвитком компанії.

Процеси управління економічним розвитком компанії повинні адекватно враховувати специфіку форми розвитку компанії та внутрішнього середовища та керуватися базовою потребою.

Після пристрасного аналізу різноманітних сфер економічного, соціального та екологічного вимірів діяльності СТОВ «Дружба-Нова» виявлено, що підприємство, хоч і відзначається стійкістю в усіх цих аспектах, може бути ще ефективнішим у досягненні свого потенціалу. У цьому контексті пропонується ретельно розглянути впровадження комплексу стратегічних заходів для забезпечення сталого економічного зростання (табл. 3.1).

Завдяки впровадженню вищенаведених заходів можна досягти вищого рівня ефективності використання ресурсів, покращення соціального та економічного становища на підприємстві та у регіоні загалом

Таблиця 3.1

Заходи для забезпечення сталого розвитку СТОВ «Дружба-Нова» у 2023-2024 рр.

Заходи	Характеристика
Придбання електроавтобусів для транспортування робочого персоналу	Це спрямовано на ефективне використання ресурсів через зменшення витрат на паливе та зниження впливу на довкілля. Такий хід також підкреслить відповідальний стан підприємства в контексті сталого розвитку.
Використання дронів для обробки ділянок	Заміна традиційних методів машинного обладнання дронами має на меті ефективніше використовувати робочий час та зменшити екологічне навантаження, особливо на територіях із складним ландшафтом.
Автоматизація документообігу за допомогою ШІ	Використання сучасних технологій спрямоване на оптимізацію робочого процесу, зменшення адміністративного навантаження та вивільнення ресурсів для більш стратегічних завдань.
Проведення аграрних виставок в межах Прилуцького району	Цей захід буде корисним для підвищення іміджу підприємства, створення позитивної репутації та приваблення нового кадрового потенціалу.
Активна присутності у соціальних мережах	Використання цього інструменту має на меті не лише залучення уваги аудиторії, але й активне формування позитивного іміджу, підтримку взаємодії з споживачами та створення онлайн-середовища для взаємодії зі зацікавленими сторонами.

Прогноз зміни основних показників індексу сталого економічного розвитку після впровадження згаданих заходів на підприємстві відображено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Прогноз основних показників індексу сталого економічного розвитку СТОВ «Дружба-Нова»

Показник	Період	
	2022	2023
Доходи	5 179 979	5 427 852
Витрати	5 038 075	4 805 956
Сплачені податки	107 979	113 146
Інвестиції в основний капітал	241 245	323 655
Соціальні інвестиції	105 154	180 250
Поточні витрати виробничого призначення	10 648 780	10 110 560
Готова продукції	2 799 318	2 903 120
Виробничі запаси	1 000 502	1 132 747

Розрахуємо кожний показник на плановий 2023 рік:

1) I_{ec} – індекс економічної стійкості;

$$I_{ec} = \frac{\text{доходи}}{\text{витрати}}$$

$$I_{ec} = \frac{5\,427\,852}{4\,805\,956} = 1$$

2) I_{cc} - індекс соціальної стійкості;

$$I_{cc} = (\Pi_c + I_{ок} + I_c) / \Pi_B$$

$$I_{cc} = (113\,146 + 323\,655 + 180\,250) / 10\,110\,560 = 0,06$$

де Π_c – сплачені податки;

$I_{ок}$ – інвестиції в основний капітал;

I_c – соціальні інвестиції;

Π_B – поточні витрати виробничого призначення.

3) $I_{екс}$ – індекс екологічної стійкості;

$$I_{екс} = \frac{\text{готова продукція}}{\text{виробничі запаси}}$$

$$I_{екс} = \frac{2\,903\,120}{1\,132\,747} = 1$$

**Тепер розрахуємо індекс сталого розвитку на плановий 2023 рік
СТОВ «Дружба-Нова»**

$$I_{cp} = 0,43 * 1 + 0,3 * 0,06 + 0,27 * 1 = 0,718$$

Запропоновано таку шкалу інтерпретації отриманих значень індексу сталого розвитку (CP):

$0,9 \leq I_{cp} \leq 1$ - абсолютно сталий рівень розвитку;

$0,6 \leq I_{cp} \leq 0,8$ - середній рівень сталого розвитку;

$0,3 \leq I_{cp} \leq 0,5$ - нестійкий рівень сталого розвитку;

$I_{cp} \leq 0,2$ - кризовий стан;

Згідно проведеного дослідження, впровадження прогресивних технологій на підприємстві агробізнесу СТОВ «Дружба-Нова» позитивно вплине на підвищення індексу соціальної стійкості, сприяючи тим самим забезпеченню сталого розвитку підприємства. Загальна інноваційна стратегія спрямована на підняття індексу сталого розвитку з показника 0,712 у поточному році до 0,718 до кінця 2023 планового року.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

Загальну категорію «сталий розвиток» можна розглядати як неперервний процес, спрямований на забезпечення економічної ефективності підприємства та підвищення відповідальності перед партнерами і замовниками. Він також передбачає прийняття заходів для збереження природи та покращення якості життя нинішнього покоління і майбутніх нащадків.

Основна ідея стійкого розвитку полягає у відмові від концепції безконтрольного споживання. Це передбачає пошук взаємозв'язку між економічним, соціальним екологічним та політичним розвитком, який би забезпечив раціональне та ефективне використання цих ресурсів, сприяючи при цьому покращенню якості життя.

Для забезпечення сталого економічного зростання в сільськогосподарських підприємствах необхідно враховувати передусім: галузеві особливості, розміри організації, вплив макроекономічних факторів, а також наявність формалізованої стратегії та довгострокового планування.

Базою для дослідження слугувало підприємство СТОВ «Дружба-Нова», основним типом діяльності якого є вирощування зернових та олійних культур та є типовим представником підприємства АПК.

Проведена оцінка фінансових результатів підприємства показала, що на підприємстві спостерігалось стабільне економічне зростання з року в рік до 2022 року. У 2021 році підприємству вдалося досягти рекордного показника доходу від реалізації 7 230 220 гривень, що на 2 167 304 гривень більше, ніж у 2020 році. Та через війну з Росією даний показник зменшився на 2 050 241 гривень у 2022 році.

Індекс економічної стійкості залишився на рівні одиниці як і у минулий рекордний рік, що вказує на рівень абсолютної стійкості. Це свідчить про те, що

підприємство залишається прибутковим навіть в умовах геополітичної кризи і ефективно використовує наявні ресурси.

Було здійснено оцінку забезпечення сталого економічного зростання підприємства і дійшли висновку, що впровадження прогресивних технологій на зразок: дронів оприскувачів, електроавтобусів та штучного інтелекту на СТОВ «Дружба-Нова» позитивно вплине на подальший сталий розвиток підприємства, завдяки зниженню негативного екологічного тиску на навколишнє середовище, скороченню виробничих витрат та підвищенню ефективності праці. Проведення різноманітних соціальних заходів по типу організації аграрних виставок у Прилуцькому районі та активна присутність у соціальних мережах будуть корисними для підвищення іміджу підприємства, створення позитивної репутації та приваблення нового кадрового потенціалу.

Загальна інноваційна стратегія спрямована на закріплення економічної та екологічної стійкості, що є на максимальному рівні, а також має особливе місце для розвитку індексу соціальної стійкості, що є слабким місцем СТОВ «Дружба-Нова» у контексті сталого економічного зростання. Станом на 2022 рік, індекс соціальної стійкості дорівнює 0,04. Завдяки проведенню вищезгаданих заходів прогнозується підняття даного індексу до рівня 0,06 у плановому 2023 році. Це допоможе підвищити загальний рівень індекс сталого розвитку з показника 0,712 у поточному році до 0,718 до кінця 2023 планового року.

Варто зазначити, що підприємство має на меті стабільний економічний розвиток. Проте, вважаємо, що доцільно розвивати й інші аспекти бізнесу відповідно концепції сталого розвитку, зокрема соціальні та екологічні шляхом організації суспільних заходів та використання новітніх технологій для зменшення екологічного тиску.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гречуха А.О. Складові сучасної маркетингової політики розподілу продукції підприємства [Електронний ресурс] / А.О. Гречуха // Економіка і суспільство. – 2016. – № 4. – С. 132-137. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/4_ukr/20.pdf.
2. Погорелов Ю. С. Категорія розвитку та її експлейнарний базис. Теоретичні та прикладні питання економіки. 2012. Вип. 27(1). С. 30–34.
3. Крючок С. І. Теоретичні засади стійкого економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. Ефективна економіка. 2015. № 12. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2015/199.pdf (дата звернення: 12.01.2022).
4. М. В. Шашина, Д. О. Мосійчук. Параметричні характеристики сталого економічного розвитку. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2022/4.pdf
5. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» № 722/2019 від 30. 09. 2019 р. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>
6. Степаненко Т.О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (40). № 6. С. 136-141.
7. Гончар В.В. Управління системою стратегічних змін у діяльності підприємств: проблеми формування, розвитку та використання : монографія. Маріуполь : ДВНЗ «ПДТУ», 2014. 280 с.
8. Звітність підприємства СТОВ «Дружба-Нова» - URL: <https://data.gov.ua/dataset>
9. Огляд збитків від війни в сільському господарстві України. Непряма оцінка пошкоджень. Другий випуск, 10 листопада 2022. URL:

<https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/damagesreportissue2ua-1.pdf>

10. Огляд непрямих втрат від війни в сільському господарстві України. Другий випуск, 10 листопада 2022. URL:

<https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/lossesreportissue2ua-2.pdf>

11. Наповнюють бюджет і годують. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/napovnyuyut-byudzhet-i-goduyut/>

12. Тарас Висоцький: Окупанти крадуть в українських аграріів зернові, олію, овочі та сільгосптехніку. URL: <https://minagro.gov.ua/news/visockij-okupanti-kradut-v-ukrayinskih-agrariyiv-zernovi-oliyu-ovochi-ta-silgosptechniku>

13. Збитки від загибелі тварин та пошкодження тваринницьких ферм становлять приблизно 2 млрд гривень. URL: <https://minagro.gov.ua/news/zbitki-vid-zagibeli-tvarin-ta-poshkodzhennya-tvarinnickih-ferm-stanovlyat-priblizno-2-mlrd-griven-olena-dadus>

14. Ринок добрив 2022: українська хімія витримала удар, адаптувалася до військових умов і розпочала відновлення. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/880515.html>

15. Третина українських земель є потенційно небезпечною для с/г робіт. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/tretina-ukrainskih-zemel-e-potencijno-nebezpechnou-dla-sg-robit>

16. Продажі комбайнів в Україні знизились у понад 2 рази. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/prodazi-kombajniv-v-ukraini-znizilis-u-ponad-2-razi>

17. Огляд збитків від війни в сільському господарстві України. Непряма оцінка пошкоджень. Другий випуск 10 листопада 2022. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/damagesreportissue2ua-1.pdf>

18. Сутінки агрохолдингів: як війна змінить сільське господарство України.
URL: <https://mind.ua/publications/20245288-sutinki-agroholdingiv-yak-vijna-zमित-silske-gospodarstvo-ukrayini>
19. Огляд збитків від війни в сільському господарстві України. Непряма оцінка пошкоджень. 8 червня 2022. URL: https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/Damages_report_issue1_ua.pdf
20. Кулаковська Н.В, Аналітична довідка про зерновий ринок та стан потужностей для зберігання зерна в Україні. URL: <https://kmzindustries.ua/news/analitichna-dovidka-pro-zernovij-rinok-ta-stan-potuzhnostej-dlja-zberigannja-zerna-v-ukraini-stanom-na-30-listopada-2022-r>
21. Сирота М.І, Ціни на зерно, пальне та ресурси – чого чекати фермеру у 2023 році. URL: <https://kurkul.com/blog/713-tsini-na-zerno-palne-ta-resursi--chogo-chekati-fermeru-u-2023-rotsi>

ДОДАТКИ

Додаток А

2020 рік

Актив

Необоротні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Нематеріальні активи	1000	1 621 444	1 873 089
первісна вартість	1001	1 709 301	2 124 671
накопичена амортизація	1002	87 857	251 582
Незавершені капітальні інвестиції	1005	577 974	197 876
Основні засоби	1010	1 798 135	2 003 251
первісна вартість	1011	2 371 391	2 788 244
знос	1012	573 256	784 993
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	31 362	31 362
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0

Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього	1095	4 028 915	4 105 578
Оборотні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Заласи	1100	2 011 184	2 400 078
Поточні біологічні активи	1110	35	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	540 631	410 481
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	117 180	89 265
з бюджетом	1135	368 093	54 675
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	148 719	1 727 754
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	42 293	1 266
Витрати майбутніх періодів	1170	1 714	1 778
Інші оборотні активи	1190	219 166	188 170
Усього	1195	3 449 015	4 873 467
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Фінансово-майновий стан	1300	7 477 930	8 979 045
Пасив			
Власний капітал	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	224 910	224 910
Капітал у дооцінках	1405	0	0

Додатковий капітал	1410	54 557	47 564
Резервний капітал	1415	13 101	13 101
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 455 214	3 420 549
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Усього	1495	1 747 782	3 706 124

Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	479 251	528 753
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 622 694	1 625 063
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Усього	1595	2 101 845	2 151 806

Поточні зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Короткострокові кредити банків	1600	0	0

Інформація про фінансові результати за 2020 рік*

Важлива інформація. Ці дані можна отримувати автоматично прямо у вашу систему обліку. Дізнатись більше

Фінансові результати	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 062 916	4 019 115
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
• премії підписані, валова сума	2011	0	0
• премії, передані у перестраховання	2012	0	0
• зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
• зміна частки перестраховиків у резерві незароблених	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3 629 945	2 880 726
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий:			
прибуток	2090	1 432 971	1 138 389
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
• зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
• зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0

Інші операційні доходи	2120	1 815 111	913 022
у тому числі:			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	1 496 958	165 399
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	204 657	193 803
Витрати на збут	2150	460 863	461 581
Інші операційні витрати	2180	316 645	504 320
у тому числі:			
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	126	2 821
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2 265 917	891 707
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	1 665	1 580
Інші доходи	2240	343 252	123 129
у тому числі:			
дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	288 974	162 738
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	356 408	73 564
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 965 452	780 114
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 965 452	780 114
збиток	2355	0	0
Сукупний дохід			
	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	180 503
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	180 503
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	180 503
Сукупний дохід	2465	1 965 452	960 617

Елементи операційних витрат	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Матеріальні затрати	2500	1 491 270	13 163 505
Витрати на оплату праці	2505	493 391	455 296
Відрахування на соціальні заходи	2510	91 545	82 248
Амортизація	2515	444 148	305 403
Інші операційні витрати	2520	1 178 913	1 583 996
Разом	2550	3 699 267	15 590 448

Розрахунок показників прибутковості акцій	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Поточна кредиторська заборгованість за:

довгостроковими зобов'язаннями	1610	74 523	65 307
товари, роботи, послуги	1615	154 570	112 974
розрахунками з бюджетом	1620	9 821	318
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	0	457
Поточні забезпечення	1680	28 800	34 593
Доходи майбутніх періодів	1685	0	64 598

Інші поточні зобов'язання	1690	2 194 501	1 745 868
Усього	1695	3 628 303	3 121 115
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Фінансово-майновий стан	1900	7 477 930	8 979 045

Додаток Б

2021 рік

Актив

Необоротні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Нематеріальні активи	1000	1 873 089	2 358 037
первісна вартість	1001	2 124 671	2 825 453
накопичена амортизація	1002	251 582	467 416
Незавершені капітальні інвестиції	1005	197 876	241 245
Основні засоби	1010	2 003 251	1 959 693
первісна вартість	1011	2 788 244	3 051 713
знос	1012	784 993	1 092 020
Інвестиційна нерухомість	1015	0	-
Довгострокові біологічні активи	1020	0	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	-
інші фінансові інвестиції	1035	31 362	1 292 879
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	81 996
Відстрочені податкові активи	1045	0	-

Інші необоротні активи	1090	0	-
Усього	1095	4 105 578	5 933 850
Оборотні активи			
	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Запаси	1100	2 400 078	4 567 888
Поточні біологічні активи	1110	0	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	410 481	841 011
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	89 265	184 913
з бюджетом	1135	54 675	312 467
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 727 754	1 796 104
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 266	21 980
Витрати майбутніх періодів	1170	1 778	1 713
Інші оборотні активи	1190	188 170	103 247
Усього	1195	4 873 467	7 829 323
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	-
Фінансово-майновий стан	1300	8 979 045	13 763 173
Пасив			
	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	224 910	226 502
Капітал у дооцінках	1405	0	-

Додатковий капітал	1410	47 564	33 590
Резервний капітал	1415	13 101	13 303
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 420 549	8 690 834
Неоплачений капітал	1425	0	-
Вилучений капітал	1430	0	-
Усього	1495	3 706 124	8 964 229

Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	-
Довгострокові кредити банків	1510	526 753	441 543
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 625 053	1 724 051
Довгострокові забезпечення	1520	0	-
Цільове фінансування	1525	0	-
Усього	1595	2 151 806	2 165 594

Поточні зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Короткострокові кредити банків	1600	0	-

Поточна кредиторська заборгованість за:

довгостроковими зобов'язаннями	1610	65 307	428 504
товари, роботи, послуги	1615	112 974	253 313
розрахунками з бюджетом	1620	318	13 818
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	-
розрахунками зі страхування	1625	0	-
розрахунками з оплати праці	1630	457	141
Поточні забезпечення	1660	34 593	30 413
Доходи майбутніх періодів	1665	64 598	66 779
Інші поточні зобов'язання	1690	1 745 868	1 226 326
Усього	1695	3 121 115	2 633 350
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	-
Фінансово-майновий стан	1900	8 979 045	13 763 173

Інформація про фінансові результати за 2021 рік*

Важлива інформація. Ці дані можна отримувати автоматично прямо у вашу систему обліку. Дізнатись більше

Фінансові результати	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 230 220	5 062 916
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	0
• премії підписані, валова сума	2011	-	0
• премії, передані у перестраховання	2012	-	0
• зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	0
• зміна частки перестраховиків у резерві незароблених	2014	-	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	5 320 513	3 629 945
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	0
Валовий:			
прибуток	2090	1 909 707	1 432 971
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	0
• зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	0
• зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	0
Інші операційні доходи	2120	3 722 596	1 815 111
у тому числі:			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	1 496 958

дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	3 396 158	0
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	0
Адміністративні витрати	2130	243 789	204 657
Витрати на збут	2150	491 126	460 863
Інші операційні витрати	2180	598 872	316 645
у тому числі:			
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	17 416	126
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	6 031	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	4 298 516	2 265 917
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	0
Інші фінансові доходи	2220	1 504	1 665
Інші доходи	2240	83 365	343 252
у тому числі:			
дохід від благодійної допомоги	2241	-	0
Фінансові витрати	2250	238 442	288 974
Втрати від участі в капіталі	2255	-	0
Інші витрати	2270	39 815	356 408
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	4 105 128	1 965 452
збиток	2295	-	-

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	4 105 128	1 965 452
збиток	2355	-	-

Сукупний дохід	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	0
Накопичені курсові різниці	2410	-	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	0
Інший сукупний дохід	2445	1 165 157	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1 165 157	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1 165 157	0
Сукупний дохід	2465	5 270 285	1 965 452

Елементи операційних витрат	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Матеріальні затрати	2500	2 506 703	1 491 270
Витрати на оплату праці	2505	542 808	493 391
Відрахування на соціальні заходи	2510	96 795	91 545
Амортизація	2515	635 340	444 148
Інші операційні витрати	2520	1 813 299	1 178 913
Разом	2550	5 594 945	3 699 267

Розрахунок показників прибутковості акцій	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	0

Додаток В

2022 рік

Актив

Необоротні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Нематеріальні активи	1000	2 358 037	2 174 149
первісна вартість	1001	2 825 453	2 854 535
накопичена амортизація	1002	467 416	680 386
Незавершені капітальні інвестиції	1005	241 245	172 353
Основні засоби	1010	1 959 693	1 743 494
первісна вартість	1011	3 051 713	3 152 082
знос	1012	1 092 020	1 408 588
Інвестиційна нерухомість	1015	0	-
Довгострокові біологічні активи	1020	0	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	-
інші фінансові інвестиції	1035	1 292 879	1 292 879
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	81 996	125 115
Відстрочені податкові активи	1045	0	-

Інші необоротні активи	1090	0	-
Усього	1095	5 933 850	5 507 990

Оборотні активи	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
-----------------	-----	---------------------------	--------------------------

Запаси	1100	4 567 888	4 114 119
--------	------	-----------	-----------

Поточні біологічні активи	1110	0	1 772 826
---------------------------	------	---	-----------

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	841 011	1 603 292
--	------	---------	-----------

Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
--	--	--	--

за виданими авансами	1130	184 913	123 900
----------------------	------	---------	---------

з бюджетом	1135	312 467	231 542
------------	------	---------	---------

у тому числі з податку на прибуток	1136	0	-
------------------------------------	------	---	---

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 796 104	2 146 434
---	------	-----------	-----------

Поточні фінансові інвестиції	1160	0	-
------------------------------	------	---	---

Гроші та їх еквіваленти	1165	21 980	94 465
-------------------------	------	--------	--------

Витрати майбутніх періодів	1170	1 713	4 017
----------------------------	------	-------	-------

Інші оборотні активи	1190	103 247	63 652
----------------------	------	---------	--------

Усього	1195	7 829 323	10 154 247
--------	------	-----------	------------

Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	-
---	------	---	---

Фінансово-майновий стан	1300	13 763 173	15 662 237
-------------------------	------	------------	------------

Пасив			
--------------	--	--	--

Власний капітал	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
-----------------	-----	---------------------------	--------------------------

Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	226 502	226 502
----------------------------------	------	---------	---------

Капітал у дооцінках	1405	0	-
---------------------	------	---	---

Додатковий капітал	1410	33 590	32 830
Резервний капітал	1415	13 303	13 303
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 690 834	9 790 775
Неоплачений капітал	1425	0	-
Вилучений капітал	1430	0	-
Усього	1495	8 964 229	10 063 410

Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	-
Довгострокові кредити банків	1510	441 543	502 239
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 724 051	1 637 588
Довгострокові забезпечення	1520	0	-
Цільове фінансування	1525	0	-
Усього	1595	2 165 594	2 139 827

Поточні зобов'язання і забезпечення	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
Короткострокові кредити банків	1600	0	661 370

Поточна кредиторська заборгованість за:

довгостроковими зобов'язаннями	1610	428 504	466 697
товари, роботи, послуги	1615	253 313	359 757
розрахунками з бюджетом	1620	13 818	14 667
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	-
розрахунками зі страхування	1625	0	536
розрахунками з оплати праці	1630	141	3 662
Поточні забезпечення	1660	30 413	45 132
Доходи майбутніх періодів	1665	66 779	61 385
Інші поточні зобов'язання	1690	1 226 326	1 444 027
Усього	1695	2 633 350	3 459 000
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	-
Фінансово-майновий стан	1900	13 763 173	15 662 237

Інформація про фінансові результати за 2022 рік*

👉 Важлива інформація. Ці дані можна отримувати автоматично прямо у вашу систему обліку. Дізнатись більше [X](#)

Фінансові результати	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 179 979	7 230 220
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	0
• премії підписані, валова сума	2011	-	0
• премії, передані у перестраховання	2012	-	0
• зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	0
• зміна частки перестраховиків у резерві незароблених	2014	-	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4 574 191	5 320 513
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	0
Валовий:			
прибуток	2090	605 788	1 909 707
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	0

Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	0
• зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	0
• зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	0
Інші операційні доходи	2120	2 537 529	3 722 596
у тому числі:			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	963 751	0
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	983 851	3 396 158
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	0
Адміністративні витрати	2130	278 883	243 789
Витрати на збут	2150	605 239	491 126
Інші операційні витрати	2180	658 393	598 872
у тому числі:			
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	249 794	17 416
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	762	6 031
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 600 802	4 298 516
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	0
Інші фінансові доходи	2220	7 659	1 504
Інші доходи	2240	20 676	83 365

у тому числі:			
дохід від благодійної допомоги	2241	-	0
Фінансові витрати	2250	342 451	238 442
Втрати від участі в капіталі	2255	-	0
Інші витрати	2270	186 745	39 815
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 099 941	4 105 128
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 099 941	4 105 128
збиток	2355	-	-

Сукупний дохід	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	0
Накопичені курсові різниці	2410	-	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	0

Інший сукупний дохід	2445	-	1 165 157
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	1 165 157
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід	2465	1 099 941	5 270 285

Елементи операційних витрат	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Матеріальні затрати	2500	2 301 076	2 506 703
Витрати на оплату праці	2505	547 926	542 808
Відрахування на соціальні заходи	2510	105 154	96 795
Амортизація	2515	600 034	635 340
Інші операційні витрати	2520	1 483 885	1 813 299
Разом	2550	5 038 075	5 594 945

Розрахунок показників прибутковості акцій	Код	За поточний рік, тис.грн.	За попередній рік, тис.грн.
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	0